

HOMILIE

**van Mgr. dr. J.H.J. van den Hende bij de Nationale Bedevaart Brielle, 9 juli 2022,
Bedevaartkerk Brielle**

Deuteronomium, 8, 2-3.14b-16a

2 Korintiërs 4, 7-25

Matteüs 10, 17-22

Broeders en zusters in Christus. Ik ben dankbaar dat u met zovelen hier bent vandaag. De afgelopen twee jaar werden getekend door corona. Dat maakte het moeilijk om met velen te komen. In alle bescheidenheid, met een kleine groep hebben we toch het gebed en de verering voor de Martelaren voortgezet. En ik weet zeker dat ook velen van u op die dag, de negende juli, thuis aan hen hebben gedacht. Het is fijn dat u met zovelen bent, want je weet het maar nooit als je een uitnodiging uit doet gaan. Het evangelie kent verschillende gelijkenissen, waarin iemand uitnodigingen doet uitgaan voor een bruiloft. En dan blijken er toch maar weinigen het in hun agenda in te kunnen passen (Lucas 14, 15-24; Matteus 22, 2-10). Misschien moeten ze het huis verven, of het gras maaien, of op vakantie. U bent met velen en heel bijzonder vandaag is dat belangrijk. Want we vieren niet alleen dat de Martelaren hun leven gaven voor de Heer als een getuigenis. We mogen vandaag ook gedenken dat het precies 450 jaar geleden is dat ze hier in overgave hun leven gaven aan de Heer. Achterin de kerk hangt een groot schilderij. Je ziet er op de achtergrond de turfschuur en ook de touwen die al klaar liggen voor de uiteindelijke ophanging. De Martelaren werden verminkt en vernederd. Ze hebben als gekleinere gevangenen rond moeten lopen en voor velen waren ze het middelpunt van spot en haat.

Broeders en zusters, dat Jezus in het evangelie zijn leerlingen voorbereidt op een moeilijke weg, waarop ze steeds opnieuw tegenstand ondervinden, maar ook het vertrouwen mogen hebben dat ze met de Heilige Geest steeds woorden vinden om te getuigen, dat geldt ook voor de Martelaren van Gorcum 450 jaar geleden in 1572. Dat is niet een jaar om trots op te zijn. Het was een jaar met veel geweld, met veel chaos. En waarin allerlei conflicten door elkaar speelden: politieke conflicten, religieuze strijd en ook de spanning tussen rijk en arm. De Martelaren hebben te midden van die moeilijkheden hun getuigenis gegeven. Een getuigenis dat niet vanzelf ging. Toen het erop aankwam dat ze zouden worden gearresteerd en hun leven misschien zouden verliezen - want dat was in het begin nog niet zo duidelijk - waren ze toch wel met schrik bevangen. Er staat in het getuigenis dat sommige broeders echt even moesten slikken en lichtelijk in paniek raakten, maar zich dan toch hernemen. En de jonge geestelijken en religieuzen zoeken hun heil bij de ouderen. En er wordt voordat ze uit Gorcum worden weggevoerd, ten prooi vallen aan de vijand, ook intens gebeden. Ze hebben hun biecht gesproken in het vertrouwen dat de Heer en zijn barmhartigheid eindeloos is.

Vandaag, broeders en zusters, vieren wij hun getuigenis. En dan moet je niet meteen zeggen: het zijn onze helden, kijk eens wat we in geloof allemaal kunnen! Nee, want dan zou je de martelaren overschreeuwen. Alsof het kampioenen zijn die naar de galg zijn gegaan. Maar ze waren tot het diepst vernederd. En ook hun angst was regelmatig te bespeuren. Weet u wat het is bij angst? Dan isoleer je jezelf: ik sluit me af voor wat er gebeurt, ik sluit me af voor wat er op mij afkomt. En dan lijkt het erop dat je alleen nog met jezelf bezig bent, jij en je angst. Broeders en zusters, de Martelaren hebben ook angst gekend, maar dat angstige, dat bang zijn, heeft niet geleid tot isolement, tot ieder voor zich. Nee, ze hebben op de eerste plaats hun angst gegeven aan de Heer in het vertrouwen dat die altijd

nabij is en trouw is. Zoals Paulus zegt: we bewaren een schat in aarden potten. Maar als de kracht nodig is, komt die van God. En dat betekent dat ook al worden we bedreigd, ook al zien we geen uitweg meer, ook al zijn we ten einde raad: de Heer geeft ons kracht. Hij laat ons niet alleen. En gaat met ons op weg.

Angst kan isoleren en je op jezelf terugwerpen. Maar omdat de Martelaren hun angst aan de Heer hebben gegeven, in geloof hebben beleefd, waren ze toch in staat om met elkaar die weg te gaan. Een weg waarop ze elkaar hebben getroost en elkaar hebben bemoedigd. En als een van hen begon te bidden, was het tevens tot versterking van de anderen. Ook op het moment van hun pijn en hun angst waren ze ten diepste Kerk, ten diepste de gemeenschap van Jezus Christus. Het mooie is, broeders en zusters, dat Nicolaas Pieck op het laatste moment zelfs met de galg al voor zijn neus niet in zichzelf gekeerd en sidderend de ladder op ging, maar eerst nog zijn broeders heeft aangekeken, hen omhelst heeft en hen bemoedigd. Natuurlijk voelde hij angst. Natuurlijk was hij bang. Maar die angst heeft hem niet losgemaakt van zijn medebroeders. En die angst voor zijn eigen leven, heeft hij verbonden met het leven van zijn medebroeders. En meer nog met het leven van onze Heer die gestorven is en verrezen.

Angst isoleert. Ook Titus Brandsma heeft dat meegemaakt. Dit jaar mochten we vieren dat hij in Rome heilig werd verklaard. Toen hij in de gevangenis kwam, was hij eerst vol angst en onzekerheid. De angst stond als het ware “bovenop hem”, zegt hij in een van zijn gedichten. Op een gegeven moment weet hij zijn angst en ontredning aan de Heer te geven en durft hij zich opnieuw te openen. En zegt hij: “omdat ik het geen leed meer weet, dat lijden dat ik moet ondergaan, maar het alleruitverkorenst lot dat mij vereent met U, o God.” En wat gebeurt er daarna, als hij die angst een plaats heeft gegeven in het gezelschap van de Heer? Dan is hij in staat tot op zijn laatste dag mensen te bemoedigen die met hem in gevangenschap en onderdrukking zijn, die in gevangenschap en concentratiekampen het niet meer zien zitten. Hij geeft een luisterend oor, hij bidt en getuigt van de liefde van Christus. Broeders en zusters, zo kun je dus in geloof met angst en dreiging omgaan. In het vertrouwen dat de Heer het is die kracht geeft. Dat de Heer het is die ons steeds weer bemoedigt. En in de kracht van zijn Geest de woorden geeft die wij nodig hebben.

En daarom, broeders en zusters, zijn de Martelaren geen helden, maar leerlingen van de Heer die tot het uiterste toe hun lessen hebben geleerd. Die tot het uiterste toe, ook in de laatste weken, hun geloof hebben verdiept, en ook het besef dat ze deel zijn van de ene Kerk, met de paus in Rome als de opvolger van Petrus, en dat het vieren van de eucharistie telkens weer de ontmoeting is met de levende Heer die bij ons komt met zijn Lichaam en Bloed. Want Jezus zegt in het Johannes evangelie: wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, heeft eeuwig leven (Johannes 6, 54). Veel toehoorders, zo staat er, hebben moeite met die woorden en nemen afstand of gaan weg. En Jezus zegt tegen zijn leerlingen: wilt ook gij soms gaan (Johannes 6, 67)? Broeders en zusters, de Martelaren van Gorcum zijn niet weggegaan. Ze hebben zich niet teruggetrokken. Maar ze hebben met een verdiept geloof, met vertrouwen in God, met hun gedeelde zorg en lijden en hun gebed en bemoediging de weg tot het uiterste volbracht.

In onze tijd, broeders en zusters, is nog steeds hun getuigenis een belangrijk welsprekend getuigenis voor ons. En ook Titus Brandsma, waarvan hier een bronzen buste achterin de kerk staat, is iemand uit ónze tijd die het volgehouden heeft om met de Heer en voor de Heer te leven. In onze tijd, broeders en zusters, komt het aan op getuigenis. En ook zelf worden wij gevraagd om te getuigen,

want wat Jezus zegt tot zijn apostelen en wat in het leven van de Martelaren van Gorcum aan de hand is, kan ook in ons leven gebeuren. Jezus zegt in het evangelie van vandaag dat zelfs binnen families er strijd kan zijn en zelfs binnen gezinnen er tegenstellingen zijn. Ook wij maken mee dat geloven en vertrouwen op de Heer niet meer vanzelfsprekend is. Veel mensen zullen zeggen: ga jij nog naar de kerk..? De camping is toch veel fijner, daar kom je tot rust. Veel mensen stellen ook meer ernstige vragen: Durf je vertrouwen te stellen in God als er zoveel ellende is en lijden? Waar is dan de liefde van de Heer? En weer anderen willen er niet bij horen, want de vrije wil gaat boven alles uit.

Broeders en zusters, dat betekent niet dat wij nu angstig moeten worden en zuur moeten gaan mediteren over ons land of over onze wereld. En als we hier de Martelaren vereren en samen bidden en getuigen van Gods naam, dan heeft het geen pas om zuur te worden omdat velen het geloof hebben losgelaten. We worden veeleer geroepen om ons af te vragen: en wat betekent óns getuigenis in de wereld van nu? Ik denk dat we door zelf voor te gaan in geloof, door zelf ons geloof te verdiepen, door zelf op voorspraak van de Martelaren van Gorcum en van Titus Brandsma de weg van het evangelie te gaan, dat we dan pas een bijdrage leveren aan de opbouw van de Kerk. Dan pas leveren wij met ons eigen leven een bijdrage aan de voortgang van het evangelie. En vandaag mogen we daartoe de kracht krijgen en ook de mildheid en de vrede (cf. Matteüs 10, 12). Omdat de Heer ons vasthoudt, zoals Hij zijn volk in de woestijn heeft vastgehouden te midden van alle ontberingen en moeilijkheden.

Hij houdt ook ons vast. En Hij leert ons wat zusterschap en broederschap is. Wat het betekent om in allerlei omstandigheden op elkaar te kunnen terugvallen. Omdat de Heer ons aan elkaar gegeven heeft, mogen wij niet somber worden en pessimistisch, maar de kansen zien die wij in onze tijd als Kerk krijgen om te getuigen van de Heer. In het trouw blijven vieren van het sacrament van de eucharistie, het trouw blijven bidden. In het getuigen, soms op hele kleine schaal als iemand je vraagt: Waarom ga je naar de Kerk? Wie is Jezus voor jou? Kunnen we dan de liefde van de Heer laten zien? En zijn we ook bereid om elkaar te dienen in liefde? Omdat caritas en diaconie eigen zijn aan ons christelijk geloof (cf. Johannes 13, 15; 15, 12).

Ik ben blij dat u vandaag hier bent, dat u gehoor heeft gegeven aan de uitnodiging en dat u niet andere prioriteiten heeft gesteld vandaag. Ik bid en hoop met u, dat we altijd de Heer voorrang geven in ons leven, dat we altijd zijn liefde opnieuw ontvangen en daarvan getuigen. Hoe kwetsbaar onze aarden potten ook zijn. Hoe groot onze zorgen misschien ook lijken. En hoe desastreus statistieken soms een voorstelling geven van hoe we er bijstaan. Maar het is de Heer die ons leidt. En mogen wij blijven getuigen in woord en daad van zijn voortgaande liefde. Om ook eens zelf de voltooiing te bereiken waartoe we geroepen zijn en waartoe de Martelaren van Gorcum alle stappen hebben gezet met vertrouwen, gemeenschapszin en toewijding. Amen.